

Fostul lider de la Tiraspol Evghenii Șevciuc ar putea fi tras la răspundere pentru cel puțin trei infracțiuni

Timp de 25 de ani, populația regiunii transnistrene nu se poate bucura de garanțiile minime pentru respectarea drepturilor și libertăților lor fundamentale. În lipsa unor instrumente eficiente și legale de monitorizare și apărare a drepturilor omului, precum și în condițiile fenomenului impunității (reprezentanții administrației de-facto din regiune nu poartă nici o responsabilitate pentru abuzurile sau faptele lor), locuitorii regiunii pot deveni victime sigure și sunt de fapt ostaticii unor procese politice și geopolitice, care durează un sfert de veac.

Este evident faptul că anume impunitatea provoacă creșterea numărului de violări comise în regiunea transnistreană și că în regiune nu există un „sistem judiciar” independent sau „organe de drept” independente, care ar asigura o protecție persoanelor a căror drepturi sunt violate.

Recent, potrivit surselor media, fostul lider al regimului de-facto E. Șevciuc, s-ar fi refugiat din cauza unor amenințări la adresa lui, pe teritoriul controlat de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova. Această informație a fost confirmată de către acesta, care a menționat într-o postare pe o rețea de socializare, că a părăsit regiunea transnistreană ca urmare a deținerii unor informații cu privire la un presupus atentat la viața lui.

Activitatea lui E. Șevciuc în regiunea secesionistă

Evghenii Șevciuc a fost și este o figură importantă în activitatea structurilor ilegale de la Tiraspol. Înainte de a deveni deputat în „Sovietul Suprem” de la Tiraspol (2000-2001), a lucrat în cadrul presupusului Departamentul de afaceri interne al Ministerului Afacerilor Interne al RMN (1992–1998). Ulterior a activat în Departamentul pentru combaterea criminalității economice din orașul Rîbnița, apoi ca șef al Departamentului Miliției Economice din cadrul Miliției orașului Tiraspol (1996-1998).

În perioada 1998–2001 a lucrat în companii private, ca manager al sucursalei din Rîbnița a companiei de producție agricolă „Sheriff Ltd.” (1998-2000) și apoi ca șef de departament al Băncii comerciale PRAK „Agroprombank” din Tiraspol.

Acesta a fost deputat în „Sovietul Suprem” de la Tiraspol în perioada 2000-2011. Iar între timp, din 2005 până în 2009, a fost președintele „Sovietului Suprem”. Ulterior în anii 2011-2016 a deținut funcția de președinte al administrației de la Tiraspol.

Rolul său determinant în consolidarea și menținerea structurilor ilegale, poate fi dedus din atribuțiile deținute potrivit funcțiilor sale, deopotrivă cu activitățile realizate în această perioadă. „RMN” este o „republică prezidențială”, fapt ce determină deținerea de către „președinte” a unor competențe foarte mari.

Astfel, Evghenii Șevciuc, ca lider al administrației de la Tiraspol a deținut printre altele următoarele competențe:

- A fost comandantul suprem al forțelor paramilitare din regiune;
- A avut împuterniciri de identificare a principalelor direcții ale politicii interne și externe;
- A avut împuterniciri de confirmare a politicii militare;
- A avut împuterniciri de a numi și destitui șeful forțelor speciale și coordona activitatea executivului local.

Activitatea realizată de Șevciuc în timpul mandatului de așazis președinte, s-a caracterizat prin perpetuarea comiterii de abuzuri și ilegalități pe care le-a comis și predecesorul său Igor Smirnov. Astfel, a fost menținut un climat de presiune, intimidare și teroare:

- A fost persecutată oricare tentativă a locuitorilor de a se integra în societatea moldovenească, datorită blocadei posturilor de televiziune și radio a operatorilor legal înregistrați de autoritățile constituționale;
- A continuat persecutarea elevilor, părinților și profesorilor instituțiilor de învățământ cu predare în grafie latină care se află sub jurisdicția autorităților constituționale. Totodată, datorită acestor acțiuni, a provocat pierderi bugetului de stat, Guvernul fiind obligat să achite sume enorme și exagerate pentru funcționarea acestor instituții de învățământ precum și pentru compensații;

- Au fost admise rețineri și arestări pe criterii politice, inclusiv a unor funcționari ai autorităților constituționale;
- A menținut și alimentat criza terenurilor din raionul Dubăsari, agravând situația deținătorilor de terenuri, care nu au avut acces la terenurile lor. Totodată, prin aceste acțiuni a provocat pierderi considerabile bugetului național (Guvernul central fiind obligat să identifice și să aloce sume considerabile pentru compensații și despăgubiri);
- Au fost create numeroase obstacole libertății de circulație persoanelor, mărfurilor și serviciilor. Spre exemplu, E. Șevciuc a semnat la 30 ianuarie 2015 decretul ce prevede restricții privind accesul persoanelor în regiunea transnistreană;
- Au fost pornite cauze penale împotriva Asociației „Promo-LEX”, fără a se oferi posibilitatea de a beneficia de acces la toate procedurile necesare apărării;
- În anul 2015, o serie de forumuri online au fost închise, fiind astfel limitate drepturile locuitorilor de a se informa și de a discuta liber diverse subiecte legate de situația din acest teritoriu. Pe o rețea de socializare, E. Șevciuc a calificat spațiul media online drept o „gunoiște anonimă”, insistând asupra obligativității înregistrării lor ca instituții media, monitorizării și sancționării jurnaliștilor pentru critici aduse la adresa lui și a administrației de facto. În general, datorită acestor acțiuni, au avut de suferit toate organizațiile necomerciale care încercau să promoveze drepturile omului în regiune.

Se pare că liderul Șevciuc a repetat soarta funcționarilor din cadrul vechii administrații Smirnov, pe care a început să o persecute odată cu venirea sa în funcție. Astfel, la data de 28 iunie 2017, la solicitarea așa-zisului procuror al regiunii transnistrene, „Sovietul Suprem” de la Tiraspol a decis

ridicarea „imunității” lui Evghenii Șevciuc ca urmare a faptului că acesta ar avea calitatea de bănuit în cadrul a 6 cauze penale.

Prima cauză penală a fost pornită la 27 iulie 2016, și se referea la decizia din 2015 de a micșora salariile și pensiile cu 30%, în pofida faptului că în așa-zisul buget de stat existau surse financiare.

O altă cauză penală a fost pornită pe motiv că Șevciuc ar fi grațiat două persoane, după ce acestea au fost condamnate pentru depoziii false într-un dosar în care avea interes Evghenii Șevciuc.

La 27 decembrie 2016 a fost pornită o altă cauză penală ce se referă la faptul că depășindu-și competențele „constituționale”, fostul lider de la Tiraspol ar fi fondat o organizație necomercială cu denumirea de „Fondul stabilizator al Transnistriei”, pe al cărui cont veneau bani de la anumite întreprinderi de stat pentru serviciile de gaz, electricitate etc, prejudiciind în acest sens „bugetul de stat” cu 82,9 mln. ruble, adică aproximativ 150 milioane lei sau 7,5 mln. de dolari.

Mai mult ca atât, acesta a avut și niște relații „contractuale” cu organizația necomercială „Integrarea Eurasiatică”, care aduce prin contrabandă aduce ajutoare umanitare în regiunea transnistreană. Potrivit unei cercetări, în iulie 2013 organizația „Integrarea Eurasiatică” exporta un microbuz marca HYUNDAI (model H-1 2.5 AT), valoarea autovehiculului declarată la vamă era de 45.900 de dolari, iar beneficiarul – „administrația președintelui Republicii Moldovenești Nistrene”.

O altă cauză penală a fost pornită la 3 ianuarie 2017 și se referă la evaziunea fiscală a întreprinderii BIOHIM. Aici se presupune că vinovate ar fi mai multe persoane „oficiale”, printre care și fostului lider de la Tiraspol care ar fi

obținut careva avantaje patrimoniale.

Ultima cauză penală a fost pornită la 25 ianuarie 2017 și se referă la săvârșirea infracțiunii de contrabandă. Șevciuc se presupune că ar fi înființat un grup criminal, care se ocupa de exportul ilegal de alcool și țigări peste „frontiera de stat”.

Potrivit așa zisului Cod Penal al regiunii fostul lider de la Tiraspol riscă până la 12 ani privațiune de libertate.

Epopoea dosarelor penale

În perioada în care se aflau în funcție Șevciuc E. și Ștanski N. au șantajat partenerii de negocieri și autoritățile constituționale că nu vor participa la negocierile politice dacă cauzele penale deschise de autoritățile constituționale nu vor fi clasate. În necunoaștere de cauză unii dintre demnitarii Republicii Moldova declarau că: *„dosarele penale care au fost inițiate la Chișinău pe numele unor persoane cu funcții de răspundere din regiunea transnistreană vor fi clasate”*, asta în pofida normelor legale în vigoare, care prevăd imposibilitatea unui reprezentant al puterii executive sau al oricărei alte puteri decât cele stabilite în art.3 al Legii privind procuratura, să decidă asupra încetării urmăririi penale or clasării proceselor penale. Potrivit informațiilor organelor de drept furnizate recent în spațiul public se anunța că fostul „lider” de la Tiraspol nu are intentate dosare penale pe malul drept al Nistrului și că este liber să se afle pe teritoriul controlat de autoritățile Republicii Moldova. Pe de altă parte Vicepremierul Gheorghe Bălan, șeful Biroului pentru reintegrare din Guvernul de la Chișinău declară că: *„pe perioada mandatului fostului lider din regiunea transnistreană s-au produs o serie întreagă de încălcări și s-a beneficiat de o cantitate anumită de bani care au fost într-un fel sau altul delapidăți. De aici și apare și interesul sporit al unor grupări din regiune pentru această funcție și de aici apare și interesul autorităților*

moldovenești să reglementeze conflictul și să terminăm cu acest fenomen negativ de îmbogățire pe seama nesoluționării și pe seama populației din regiunea transnistreană.”

Șevciuc Evghenii și Ștanski Nina în perioada în care participau la negocierile politice, aceștia își manifestau destul de dur și agresiv poziția față de dosarele penale inițiate împotriva „autorităților” transnistrene care au fost implicați direct sau indirect în anumite fapte care pot fi tratate drept infracțiuni. Erau aduse argumente precum că dosarele penale inițiate de autoritățile constituționale ar submina stabilitatea platformei de negocieri. Astăzi, Șevciuc E. și-a schimbat retorica și susține că „procuratura RMN” ar fi influențată de reprezentanții holdingului Sheriff.

Într-un interviu recent Șevciuc a declarat că conducerea companiei „Sheriff” ar fi fost implicată în omoruri la comandă în regiune. Tot el a declarat că știe cui îi conveneau aceste asasinări ale oamenilor de afaceri și cine ar fi putut să le comande. Acțiunile „organelor de drept” din regiunea transnistreană privind investigarea acestei categorii de dosare penale au fost blocate de majoritatea parlamentară, „controlată de Gușan”, spunea Șevciuc. La fel Șevciuc E. a comunicat că actualul procuror al regiunii transnistrene, Anatolii Gurețki, este fostul șef al Direcției juridice a structurilor lui Gușan, șeful „Comitetului de anchetă”, Veaceslav Bînzari, este avocatul personal al structurilor lui Gușan, „ministrul de interne”, Ruslan Mova, este fostul șef al Serviciului de securitate al uneia dintre structurile lui Gușan.

Paradoxal este faptul că anume fostul „lider” al regiunii astăzi confirmă constatările Asociației Promo-LEX declara în toți acești ani: că drepturile persoanelor sunt încălcate masiv, în special de anumite grupări care controlează procesele din regiune. Aceste concluzii reies și din practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, care în prima sa cauză *Mozer v. Moldova și Rusia* cu privire la violarea

dreptului la libertate și siguranță în regiune, a analizat „sistemul judiciar al RMN”. În hotărârea vizată, Curtea a constatat că spre deosebire de legislația constituțională, care a fost expertizată și monitorizată de mai multe organisme internaționale, așa numita legislație care se aplică în teritoriul transnistrean nu a fost niciodată obiectul unei analize. Astfel, deciziile de arest și condamnare adoptate de către așa numitele instanțe în temeiul unor acte locale nu pot fi considerate ca fiind adoptate în temeiul unei tradiții judiciare compatibile cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului.

Astfel, declarațiile destul de grave ale lui Șevciuc E., demonstrează că tot ce se întâmplă acum, dar și până la această situație, a fost și este ilegal. Vorbind despre crimele comise în regiune de către așa-numitele organe de drept, Șevciuc E. sugerează că existența acestora este una ilegală, iar organele constituționale de drept urmau să monitorizeze cu mare atenție învinuirile aduse de „autoritățile RMN”, declarațiile recente ale acestuia și să le suprapună prevederilor Codului Penal pentru a constata sunt sau nu elemente ale unor infracțiuni potrivit legislației în vigoare a R.Moldova.

Șevciuc poate fi tras la răspundere penală

Având în vedere că E. Șevciuc se află pe teritoriul controlat de către autoritățile constituționale și a declarat public despre comiterea unor infracțiuni de actualul lider a regiunii, apare fireasca întrebare dacă acesta poate fi audiat în legătură cu faptele comise de terți sau de sine personal în exercitarea mandatului de „președinte” al structurilor recunoscute din regiunea transnistreană.

Din problema de mai sus urmează să distingem două situații, Evgenii Șevciuc dar și alți lideri ai regiunii separatiste urmează a fi audiați în legătură cu faptele comise de terți, precum și în legătură cu faptele comise de el înșiși în

perioada în care aceștia au activat în calitate de lideri ai republicii nerecunoscute.

Unica modalitate legală juridică de investigare a unor fapte pretins ilegale este inițierea unui proces penal în care persoanele ar putea fi audiate și în cadrul căruia ar putea fi administrate probe. În cadrul procesului penal urmează să se clarifice spre exemplu, în ce măsură acțiunile lui Evgheni Șevciuc au contribuit la cauzarea prejudiciilor prin infracțiune anumitor subiecți.

Realizarea acestor acțiuni este importantă în contextul executării măsurilor pozitive generale și individuale în cadrul mai multor cauze penale care se află la etapa de urmărire penală în legătură cu fapte penale comise în perioada în care Evgheni Șevciuc era lider al administrației separatiste. În multe din cauzele care se află acum la etapa de urmărire penală, victimele au expediat plângeri la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Multe din aceste plângeri deja au fost comunicate Guvernelor Federației Ruse și Republicii Moldova, după care urmează pronunțarea unei hotărâri (*a se vedea spre exemplu cauzele Sandu și alții v. Republica Moldova și Federația Rusă, Cerere nr. 21034/05, Cauza Iovcev și alții c. Moldova și Rusia, cererea nr. 40942/14, etc.*)

Sunt cel puțin câteva infracțiuni pe care Evghenii Șevciuc prin acțiunile și inacțiunile sale aparent le-ar fi comis.

Uzurparea puterii de stat, infracțiune prevăzută de art. 339 al. 2 CP al RM, care prevede o pedeapsă sub formă de închisoare de la 12 la 20 ani.

Există suspiciuni că Evghenii Șevciuc a realizat acțiuni de uzurpare a puterii de stat în perioada exercitării funcției de deputat în „Sovietul Suprem” de la Tiraspol, Președinte al „Sovietului Suprem” și președinte al administrației de la Tiraspol. Contrar prevederilor art. 2 și 6 din Constituția Republicii Moldova, acesta a avut un rol important în

consolidarea și menținerea structurilor de-facto, în virtutea atribuțiilor de „președinte” a structurii nerecunoscute. Contrar Constituției Republicii Moldova acesta a exercitat atribuții statale în nume propriu, aducând atingere relațiilor sociale cu privire la suveranitatea națională, care aparține exclusiv poporului Republicii Moldova în sensul Constituției Republicii Moldova. Mai mult, nu este cert dacă Evghenii Șevciuc și Nina Ștanski ar deține cetățenia Republicii Moldova, fapt ce ar clarifica situația sub anumite aspecte.

În perioada realizării mandatului său de „președinte” acesta a comis mai multe acțiuni care au adus prejudicii evidente drepturilor și intereselor persoanelor în mai multe cauze. Putem puncta doar câteva din ce se poate incrimina fostului lider. Anume prin acțiunile sale și administrației pe care o conducea, cetățenii mai multor localități din stânga Nistrului nu au acces la aproximativ 6300 ha de terenuri agricole din raionul Dubăsari aflate în proprietatea lor. Acest fapt cauzează anual prejudicii materiale semnificative, iar Guvernul Republicii Moldova este în situația de a aloca anual din fondul de rezervă sume mai mari de 10 milioane lei pentru compensații. Mai mult, în privința acestor fapte Procuratura raionului Dubăsari a inițiat urmărirea penală conform elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art.352 alin.1) CP și 351 alin.2) CP. La rândul său CtEDO a pus pe rol *cauza Sandu și alții v. Republica Moldova și Federația Rusă*, care se referă la cei circa 1800 de reclamanți care au depus plângeri în legătură cu violarea dreptului lor de proprietate.

Acțiunile intenționate îndreptate spre ațîțarea vrajbei, diferențierii sau dezbinării naționale, etnice, rasiale sau religioase, infracțiune prevăzute de art. 346 Cod Penal, care prevede o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

Deși hărțuirea și persecutarea persoanelor care se asociază cu instituțiile de învățământ cu predare în grafia latină din stânga Nistrului este continuă din 2004, anume începând cu 2014, la indicația lui Evghenii Șevciuc au fost create alte impedimente acestor instituții. Datorită afirmațiilor și indicațiilor N. Ștanschi și E. Șevciuc au fost închise conturile bancare ale instituțiilor de învățământ, trimiși milițieni în incinta instituțiilor de învățământ, organizată reținerea ilegală a directorului liceului „Lucian Blaga”, reținute salariile, confiscat automobilul, telefoanele, aparatele foto și ștampila instituției, etc.. În acest sens, CtEDO a comunicat o altă cerere și anume cauza *Iovcev și alții v. Republica Moldova și Federația Rusă*.

Persoane din cadrul administrației de-facto, inclusiv unii jurnaliști din subordinea fostului lider Șevciuc, au prezentat elevii și profesorii din cadrul liceelor cu predare în grafie latină ca fiind exponenți ai unor forțe străine ostile populației. Acțiunile realizate în privința școlilor cu predare în grafie latină au fost realizate intenționat în scopul dezbinării pe criterii naționale și de limbă vorbită. În rezultatul acțiunilor ilegale numărul elevilor din liceele cu predare în limba română cu grafie latină este în continuă scădere. Chiar dacă Hotărârea Marii Camere a CtEDO pronunțată în cauza *Catan și alții v. Republica Moldova și Federația Rusă* au fost indicate executarea mai multor măsuri generale și individuale, Evghenii Șevciuc a continuat să realizeze acțiuni care au dus la înrăutățirea situației școlilor.

Organizarea unei formațiuni paramilitare ilegale sau participarea la ea, prevăzută de articolul 282 CP al RM, prevede o pedeapsă sub formă de închisoare de la 2 la 7 ani.

În perioada mandatului său, Evghenii Șevciuc a avut calitatea de conducător al pretinselor structuri militare. Liderul a participat la manifestații militare și la oricare alte tipuri de acțiuni cu caracter militar în regiune. În lumina

prevederilor constituționale, armata din regiunea transnistreană și alte structuri de forță din regiune constituie formațiuni paramilitare neprevăzute de legislația Republicii Moldova. În perioada nominalizată, acesta nu doar a condus structurile paramilitare dar și a avut un rol important în consolidarea acestora. Spre exemplu, în martie 2015, la inițiativa acestuia, în cadrul „armatei transnistrene” a fost creată o formațiune militar-sportivă, cu destinație specială. Astfel, 50 de absolvenți ai Universității „Taras Șevcenko” din Tiraspol, au fost înrolați în această structură pretinsă de elită. În iunie 2015, acesta a emis două decrete prin care a dispus înrolarea tinerilor de 18-27 ani, ce se aflau la evidența militară, dar care au pierdut dreptul la amânare sau au fost sancționați pentru încălcarea regulilor înrolării. Celălalt decret prevedea înrolarea pe parcursul 2015 a bărbaților cu vârsta de până la 30 ani, care au absolvit facultatea fiind trecuți în rezervă în grad de locotenent. În mass-media locală aceste decrete au fost numite ca decrete de mobilizare.

Evident că sunt și alte acțiuni care trebuie analizate prin prisma Codului penal, dar ne-am limitat numai la cele care au fost documentate de către Asociația Promo-LEX.

Ce ar trebui să facă autoritățile constituționale

Începând cu anul 1993, autoritățile constituționale au inițiat urmărirea penale împotriva unor reprezentanți ai „autorităților” transnistrene, acuzați de uzurparea funcțiilor oficiale de stat în cumul cu alte componente de infracțiuni prevăzute de Codul Penal al RM. Însă aceste cazuri nu au avut un caracter transparent și consecvent, iar soarta lor nu este cunoscută opiniei publice. Astfel, persoanele care au avut calitatea de „demnitari” ai „RMN” au putut circula liber în spațiul controlat de autoritățile constituționale sau ocupa în continuare anumite funcții importante în structurile de facto din regiune. Persoanele care ar putea fi audiate în calitate de bănuți, învinuți sau martori, circulă nestingherit pe

teritoriul țării fără a fi citate pentru audiere sau aduse forțat în cazul eschivării. Scuza reprezentanților organelor de drept, este că din cauza lipsei de colaborare cu organele de drept din stânga Nistrului, urmărirea penală nu a putut fi desfășurată, iar majoritatea dosarelor penale au fost suspendate sau încetate.

În virtutea principiilor de drept internațional dar și al jurisprudenței CtEDO în legătură cu art. 1 din CEDO (a se vedea *decizia Bankovic §§ 70-71*), Procuratura Republicii Moldova are obligația pozitivă de al audia pe Evghenii Șevciuc și alți lideri din cadrul administrației separatiste în cadrul unui proces penal inițiat, cu garantarea drepturilor prevăzute de Codul de Procedură Penală, printre care prezumția de nevinovăție (art. 8 CPP), asigurarea dreptului la un interpret (art. 16 CPP), asigurarea dreptului la apărare (art. 17 CPP) și altor drepturi procesual-penale.

Potrivit art. 254 CPP al RM, organului de urmărire penală îi revine un rol activ în procesul penal, și este obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului. Astfel, misiunea urmăririi penale este de a strânge probele necesare cu privire la identificarea făptuitorilor și la stabilirea răspunderii acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

Totodată există o multitudine de acte internaționale care reglementează activitatea operativă precum Recomandarea Consiliului European (2005)¹⁰ cu privire la tehnicile speciale de investigație, care a adoptat-o în scopul detectării și investigării infracțiunilor grave și suspectilor, care vizează culegerea de informații, Convenția Consiliului European cu privire la spălarea, investigarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitățile criminale și cu privire la finanțarea terorismului ș.a. Tehnicile speciale de investigație (măsurile speciale de investigație) se aplică

pentru 2 scopuri: combaterea criminalității și asigurării securității statului. Aceste două scopuri sunt reflectate și în Recomandarea Consiliului Europei (2005) 10 cu privire la tehnicile speciale de investigație.

În situația în care se va constata că Evghenii Șevciuc este victima unor acțiuni ilegale ale administrației actuale de facto, comise în privința sa, Procuratura urmează să pornească o cauză penală cu recunoașterea acestuia în calitate de parte vătămată și aplicarea măsurilor de protecție, după caz. Aceasta nu exclude realizarea acțiunilor de urmărire penală în cadrul altor cauze unde Evghenii Șevciuc al putea avea altă calitate procesuală.

Sursa: agora.md